

תורה ממרום - פרשת ראה

בנים אתם לד' אלוקיכם

מאת : עזרא מרום

בס"ד

בפרשתנו נאמר : " בנים אתם לד' אלוקיכם לא תתגודדו ולא תשימו קרחה בין עיניכם למת כי עם קדוש אתה לד' אלוקיך ובך בחר לו ד' להיות לו לעם סגולה." (י"ד, 1) שלושה תארים ניתנו כאן לעם ישראל : בנים, עם קדוש ועם סגולה. נתמקד בתואר בנים. תואר זה לעם ישראל ניתן גם בפרקי אבות פרק ב משנה ד : " אמר רבי עקיבא חביב אדם שנברא בצלם...חביבין ישראל שנקראו בנים למקום חיבה יתירה שנקראו בנים למקום שנאמר בנים אתם לד' אלוקיכם , חיבה יתירה נודעת להם שניתן להם כלי חמדה (=התורה)". רבי עקיבא מתאר שלוש מדרגות של חביבות של עם ישראל: הבריאה בצלם אלוקים, התואר בנים לד' ומתן התורה לעם ישראל.

" בנים אתם לד' אלוקיכם " נחלקו התנאים האם התואר בנים ניתן באופן אוטומטי או שקבלת התואר מותנית במעשים של עם ישראל. כך נאמר בספרי: " בנים אתם לד' אלוקיכם. רבי יהודה אומר אם אתם נוהגים מנהג בנים הרי אתם בנים ואם לאו אין אתם בנים. רבי יהודה מסתמך על הסמיכות מהפסוק הקודם בו נאמר : " כי תשמע בקול ד' אלוקיך לשמור את כל מצוותיו אשר אנוכי מצווך היום לעשות הישר בעיני ד' אלוקיך ". ומיד אחרי פסוק זה נאמר: " בנים אתם לד' אלוקיכם ". רבי מאיר אומר בין כך ובין כך אתם בנים לד' אלוקיכם." בגמרא קידושין דף ל"ו מוסברות דעותיהם של רבי יהודה ורבי מאיר. לדעת רבי יהודה מעשים טובים מזכים לתואר בנים מפני שהם מייצגים במעשיהם את מה שד' דורש ומהווים דוגמא ומופת לקיום מצוות ד'. לעומתו רבי מאיר מסתמך על פסוקים ומוכיח שהתואר בנים לא תלוי במעשים והוא מצטט את פסוקים מהתורה ומהנביאים כלהלן:

" בנים לא אימון במ (דברים ל"ב, 20), בנים סכלים המה (ירמיהו ד, 22) זרע מרעים בנים משחיתים (ישעיהו א, 4) ובכל זאת אומר הנביא הושע: "והיה במקום אשר יאמר להם לא עמי אתם, יאמר להם בני קל חי". (הושע ב, 1). במילים אחרות : למרות שהם בנים סכלים, מרעים ומשחיתים עדיין הם נקראים בנים. לדעתו התואר בנים לא תלוי במעשים הטובים כמו שהבריאה בצלם אלוקים לא תלויה במעשי האדם אלא מעצם מהותו."

הרשב"א אומר שבכל מקום שיש מחלוקת בין רבי יהודה לבין רבי מאיר נקבעה ההלכה כרבי יהודה חוץ מהמחלוקת הזו בקשר לתואר בנים שההלכה כרבי מאיר, דהיינו בנים בכל מצב. נימוקו של הרשב"א לכך נעוץ בעובדה שרבי מאיר מוכיח את דבריו מן הפסוקים. גם רבי עקיבא תומך בדעתו של רבי מאיר שהיה אחד מתלמידיו ואומר בפרקי אבות שהזכרנו: "חביבים ישראל שנקראים בנים למקום."

מחלוקת זו של התנאים רבי יהודה ורבי מאיר מבוטאת במדרש בצורת ויכוח בין ד' לנביאים. "כיון שישראל היו בצרה פנו לנביאים שיבקשו עליהם רחמים מהקב"ה. אמרו הנביאים לד' : חוסה על ישראל עמך. אמר להם הקב"ה על מי אתם מבקשים? אמרו לו על בניך. אמר להם אינם בני כיון שאינם עושים רצוני. אמרו לו הנביאים: כל רואיהם יכירום שהם זרע ברך ד' . מה דרכו של אב שמרחם על בניו אף על פי שסרחו כך אתה צריך לרחם עליהם !.

הרב קוק זצ"ל סבור שכולנו בנים לד' גם כאלה שלעת עתה לא שומרים תורה ומצוות וכך הוא כותב: "ובכלל אני מוצא שהננו מזהירים להילחם עם הרוע ועם החטא ולא עם הרעים והחוטאים שנאמר יתמו חטאים מן הארץ, החטאים ולא החוטאים. בדרכי נועם ובדרכי שלום נוכל להציל ולקרב את אלה שרחוקים מאת ד' יותר מאשר באמצעות שנאה ומשטמה".

בעל הספר באר משה (האדמו"ר משה אפשטיין מאזורוב 1889-1971) סבור גם כן כדעת רבי מאיר שבכל מקרה עם ישראל קרויים בנים. האדמו"ר מסתמך על דברי הגמרא בסוף מסכת סוטה בה מתוארת ההידרדרות הרוחנית הגדולה לפני ביאת המשיח . פעמיים נאמר שם אין לנו על מי לסמוך אלא על אבינו שבשמים ואילו בפעם השלישית שכתוב פני הדור כפני הכלב, נאמר אין לנו על מה להישען. משינוי הלשון במילים בין מי לבין מה מדייק האדמו"ר שהלשון "על מי" הכוונה לקב"ה ואילו "על מה" שזה שם עצם, אנו סומכים על העובדה שאנו בנים למקום והוא אבינו הרחום וחונן שסולח.

יהי רצון ונזכה להיות ראויים לתואר בנים לקב"ה ויקויים בנו : אבינו מלכנו רחם עלינו וקבל ברצון את תפילותינו !.

לרפואת אליהו בן ג'ולי יהודית ולונה בת שרה

